

Nie dla polowań w Puszczy Zielonka! Studium przypadku konfliktu między myśliwymi a społecznością lokalną

Tomasz Sobalak¹, Karolina Kapalka-Boratyńska¹, Anna Wierzbička², Maciej Skorupski²

¹Nadleśnictwo Łopuchówko, ²UP w Poznaniu
t.sobalak @poznan.lasy.gov.pl

NOTATKI / NOTES

Streszczenie. Łowiectwo kiedyś dostarczało ludziom pożywienia, ubrań, ozdób czy narzędzi do wykonywania codziennych prac polowych. Dziś myśliwym nazywa się osobę, która legalnie poluje na zwierzynę oraz przestrzega zasad etycznych i prawnych obowiązujących w łowiectwie. W dobie swobodnego przepływu informacji z wykorzystaniem Internetu postać myśliwego często sprowadzana jest do pojęcia chciwego zabójcy, polującego dla sportu i rozrywki. Błędny obraz myśliwego mają najczęściej mieszkańcy dużych miast. W roku 2015 na terenach Nadleśnictw Łopuchówko i Babki (obwody koła łowieckiego Jaźwiec), organizacje zrzeszające przeciwników łowiectwa (anarchistów) zaczęły utrudniać polowania myśliwym poprzez niszczenie ambon i zakłócanie przebiegu polowań zbiorowych. Dochodziło również do szkolenia osób zrzeszonych w kolach łowieckich na portalach społecznościowych. Debata zorganizowana w lutym 2016 r. w ośrodku edukacyjnym na Dziewiczej Górze z udziałem myśliwych, rolników, mieszkańców i przeciwników polowań pokazała trudności z jakimi muszą się zmierzyć dzierżawcy obwodów łowieckich, aby uwzględnić w lasach podmiejskich potrzeby osób chcących aktywnie wypoczywać na łonie przyrody.

Słowa kluczowe: zarządzanie konfliktem, Puszcza Zielonka, Poznaniacy Przeciwno Myśliwym, klub myśliwski

Sprawnie prowadzona gospodarka łowiecka jest podstawą zrównoważonego działania w zakresie zarządzania populacjami zwierząt łownych. W Polsce myśliwi prowadzą takie działania w dzierżawionych obwodach łowieckich opierając się nie tylko na planie pozyskania zwierzyny, ale również na ochronie środowiska jej bytowania. Regulacja stanu zwierzyny przez myśliwych odbywa się z poszanowaniem zasad struktury płciowej i wiekowej populacji oraz co istotne, podparta jest wieloma względami etycznymi (Biały 1993).

Działalność myśliwych coraz częściej skupia się na zagospodarowaniu łowisk w celu ograniczenia szkód, zarówno rolnych jak i leśnych. „Urządzanie” łowisk polega na: zakładaniu poletek, z których płonów korzysta zwierzyna, wykaszaniu łąk, zakładaniu pasów zaporowych, wykładaniu karmy w paśnikach, budowie lizawek, wszystko to po to, by zniechęcić zwierzęta do szukania pożywienia na uprawach polnych bądź leśnych (Okarma i Tomek 2008).

Polowania a tereny silnie zurbanizowane

Puszcza Zielonka, określana również mianem Zielonych Płuc Poznania, to zwarty kompleks leśny, którego granica znajduje się zaledwie 10 km od półmilionowego miasta. Bliskość dużej aglomeracji sprawia, że codziennie lasy Puszczy Zielonka jak i znajdujący się na jej terenie Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Leśnej Dziewicza Góra odwiedzane są przez setki osób pragnących aktywnie spędzić czas na łonie natury. Poza zajęciami edukacyjnymi realizowanymi w ośrodku należącym do Lasów Państwowych, Nadleśnictwo Łopuchówko stara się rozwijać aspekty turystyczne poprzez współudział w organizowaniu cyklicznych imprez sportowych.

W otoczeniu Dziewiczej Góry gospodarkę łowiecką prowadzi koło łowieckie Jaźwiec z Czerwonaka. Jest to niewielkie koło z silnymi tradycjami rodzinnymi, w którym zwyczaj ę łowieckie przekazywane są z pokolenia na pokolenie. Wypełnianie powinności łowieckich stało się jednakże w 2015 r. początkiem trwającego do dziś konfliktu z grupą osób z inicjatywy Poznaniacy Przeciwno Myśliwym (https://www.facebook.com/pg/Poznaniacy-Przeciwno-My%C5%Bliwym-904637379583425/about/?ref=page_internal). Grupa ta jest inicjatywą powstałą w ramach poznańskiej sekcji Federacji Anarchistycznej.

Celem grupy jest zakłócanie polowań odbywających się w okolicach Poznania, a także zgromadzenie jak największej ilości osób sprzeciwiających się prowadzeniu odstrzału zwierzyny. Na stronie Federacji Anarchistycznej, na której publikowane są sprawozdania z udanych akcji zakłócania polowań, inicjatorzy piszą: „... Celem działania uczestników poznańskiej sekcji Federacji Anarchistycznej było przeszkodzenie w polowaniu – jest to bowiem zajęcie uderzające w równowagę ekologiczną i podtrzymywane przez lobby działające na szkodę dzikiej przyrody...” (<http://www.federacja-anarchistyczna.pl/index.php/artykuly/dzialania-fa/wielkopolskie/item/1038-dziewicza-gora-stop-polowaniom>).

Pierwsze spotkanie myśliwych z anarchistami miało miejsce 5 grudnia 2015 r., kiedy to odbywało się polowanie zbiorowe z ambon. Celem aktywistów było zakłócenie porządku polowania i niedopuszczenie do odstrzału jakiegokolwiek zwierzyny. Uczestnicy protestu spacerowali w niewielkiej odległości od ambon. Sytuacja stała się na tyle poważna, iż zawiadomiono policję i Straż Gminną, która wylegitymowała i spisała uczestników incydentu. Kolejne zakłócenie polowania miało miejsce 19 grudnia 2015 r. (<http://www.strefaagro.gloswielkopolski.pl/galeria/polowanie-wigilijne-pod-ostrzalem>). Trudna sytuacja, w jakiej zostali postawieni myśliwi, spowodowała niemałe zamieszanie i dezorganizację. Odtąd polowania zbiorowe odbywały się w mniejszych grupach, a myśliwi nierzadko udawali się w różne strony obwodu tak, aby część mogła realizować zadania z zakresu gospodarki łowieckiej, gdy druga grupa myśliwych skupiała na sobie uwagę protestujących.

Dużą przewagą anarchistów jest sprawne używanie Internetu. Na profilach Facebook oraz dedykowanych stronach internetowych publikują oni zdjęcia z polowań i oddziałują bardzo emocjonalnie na odbiorcę. Fotografie i emocjonalne opisy, często zawierające błędy merytoryczne sprawiły, że grono sympatyków tej inicjatywy rosło w zawrotnym tempie. W tym samym czasie w okolicach Dziewiczej Góry nieznanymi sprawcami zniszczyli ambony, pańniki i lizawki, z których korzystała zwierzyna szczególnie w okresie zimowym.

Debata – sposób na porozumienie?

Nieustające i narastające konflikty przyczyniły się do zorganizowania 6 lutego 2016 r. przez Nadleśnictwo Łopuchówko i projekt społeczny Puszcza Zielonka dla mieszkańców debaty, na której spotkali się myśliwi, rolnicy, mieszkańcy gminy Czerwonak, pracownicy i studenci Wydziału Leśnego UP w Poznaniu, a także przedstawiciele stowarzyszenia Poznaniacy Przeciwko Myśliwym. Zebrało się ponad 50 osób. Debata była okazją do wypowiedzenia własnego zdania i uwag do każdej ze stron konfliktu. Debata była moderowana przez Agnieszkę Szczepanik - osobę z poza kręgu zainteresowanych, wybraną przez Fundację ZAMIASTem – koordynatora projektu Puszcza Zielonka dla mieszkańców. Spotkanie rozpoczęło się od przemówień myśliwych, którzy starali się wszystkim obecnym przedstawić istotę łowiectwa i zagadnień z nim związanych. Ogromnym wsparciem dla myśliwych okazali się lokalni rolnicy, których plony często niszczone są przez dziki. Tłumaczyli oni jak ważne jest regulowanie stanu zagęszczenia bytującej w lesie i na polach zwierzyny podkreślając kłopot z wyprodukowaniem żywności przy obecnej wielkości populacji zwierząt łownych.

Odmienne zdanie wyrazili anarchiści i część mieszkańców gminy Czerwonak, którzy nie potrafili zrozumieć problemów rolników i leśników. Okazało się również, że grupa działająca na rzecz zwierząt nie jest świadoma, że optymalny stan zwierzyny w środowisku będzie ograniczał zoonozy.

Brak wspólnej płaszczyzny, a także narastające wśród uczestników spotkania napięcie przyczyniło się do zapisania obszarów do dyskusji i wyznaczenia kolejnego spotkania, podczas którego miano się zastanawiać nad pogodzeniem interesów myśliwych i turystów przebywających wokół Dziewiczej Góry. Obszary te to:

1. Organizacja działań w Puszczy Zielonka – koordynacja terminów polowań i imprez dla mieszkańców, efektywna polityka informacyjna, zapewnienie bezpieczeństwa organizowanych wydarzeń.
2. Bezpieczeństwo mieszkańców, w tym zapobieganie szkodom – przeciwdziałanie wychodzeniu zwierzyny do miejscowości i na pola.
3. Polityka informacyjna myśliwych – podnoszenie świadomości użytkowników Puszczy Zielonka w kwestii gospodarki łowieckiej, otwarcie środowiska myśliwych na opinię publiczną, poprawienie współpracy, włączanie w działania pro-społeczne i edukacyjne; zwiększenie przepływu informacji na temat działań kół łowieckich w Puszczy Zielonka.
4. Edukacja, badania, dobre praktyki – dostępność informacji i badań odnośnie liczebności zwierząt, efektywności sposobów zabezpieczenia przed wchodzeniem zwierząt leśnych w szkodę/do osiedli, wpływu polowań na ich populację, uwzględnianie strefy buforowej w planach zagospodarowania przestrzeni.
5. Potrzeby ludzi (turystyczne, rekreacyjne, sportowe) a potrzeby zwierząt – jak pogodzić ruch turystyczny ochronę przyrody i polowania?

Podsumowanie debaty można znaleźć pod adresem: http://puszczazielonka.org/uploads/assets/file/Debata_Polowania%206_02_16.pdf.

Kolejne spotkanie odbyło się w formule World Cafe 5 marca 2016 r. Do wspólnego stołu zasiedli przedstawiciele tych samych środowisk starając się wypracować konstruktywne

ramy działania. Niestety, ze względu na zakończenie projektu Puszcza Zielonka dla mieszkańców i wypowiedzenie przez Nadleśnictwo dzierżawy ośrodka dotychczasowemu najemcy (Kapalka-Boratyńska i in. 2017) kolejne spotkania nie odbyły się i problem pozostał nierozwiązany. Inicjatywa anarchistyczna kontynuuje swoje działania przez blokowanie polowań zbiorowych, happeningi takie jak np. na Targach Knieje (<http://www.federacja-anarchistyczna.pl/index.php/artykuly/dzialania-fa/wielkopolskie/item/1055-pozna%C5%84happening-na-targach-my%C5%9Blistwa-i-strzelectwa>, <http://www.rozbrat.org/informacje/poznan/4412-poznaniacy-przeciwno-myliwym-happening-na-targach-mylstwa-i-strzelectwa>) oraz działalność na forach internetowych.

Z tego względu członkowie Koła Łowieckiego Jaźwiec podjęli szereg działań:

- zarząd koła w informacji do Urzędu Gminy Czerwonak wyznaczył szereg terminów polowań zbiorowych, z których tylko część odbędzie się rzeczywiście,
- zrezygnowano z polowań przy ścieżkach edukacyjnych i turystycznych,
- zniszczone przez anarchistów urządzenia łowieckie, sukcesywnie są naprawiane i wyposażane dodatkowo w fotopułapki mające na celu określenie tożsamości osób niszczących mienie. Koło wyznaczyło ponadto nagrodę pieniężną za wskazanie osób dopuszczających się aktu wandalizmu.

Podsumowanie

Debata między przeciwnikami i zwolennikami polowań pokazała ogromną potrzebę edukacji łowieckiej społeczeństwa i pracy nad właściwą komunikacją (Kwieciński i Grygier 2016). Z pozoru oczywiste dla myśliwych zagadnienia okazały się niezrozumiałe dla osób chcących aktywnie spędzać czas w lasach Puszczy Zielonka. Myśliwi z koła łowieckiego Jaźwiec, chcąc załagodzić powstały konflikt śledzą fora internetowe, na których aktywnie udzielają się i starają przekazywać rzetelne informacje. Niestety grupa osób z inicjatywy anarchistycznej nie przyjęła argumentów pozostałych stron, a myśliwi podjęli działania mające na celu zapobieganie kolejnym blokadom.

Literatura

- Biały Z. (red.). 1993. Podstawy łowiectwa. Wydawnictwo Łowiec Polski, Warszawa.
- Kapalka-Boratyńska K., Sobalak T., Wierzbicka A., Skorupski M. 2017. Czy Facebook pozwala rozwiązać konflikt społeczny? Studium przypadku konfliktu o ośrodek edukacji przyrodniczo-leśnej Nadleśnictwa Łopuchówko. SIM CEPL, Rogów, 50 (1) : 219-223.
- Kwieciński M., Grygier P. 2016. Gospodarka łowiecka jako element świadomości ekologicznej społeczeństwa. W: Nowacki J., Skorupski M. (red.). Gospodarka łowiecka a różnorodność biologiczna. Fundacja Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Poznań: 143-158.
- Okarma H., Tomek A. 2008. Łowiectwo. Wydawnictwo Edukacyjno-Naukowe H2O, Kraków.

http://puszczazielonka.org/uploads/assets/file/Debata_Polowania%206_02_16.pdf – dostęp na dzień 20.12.2016

<http://www.federacja-anarchistyczna.pl/index.php/artykuly/dzialania-fa/wielkopolskie/item/1038-dziewicza-gora-stop-polowaniom> – dostęp na dzień 20.12.2016

<http://www.federacja-anarchistyczna.pl/index.php/artykuly/dzialania-fa/wielkopolskie/item/1055-pozna%C5%84happening-na-targach-my%C5%9Blistwa-i-strzelectwa> – dostęp na dzień 20.12.2016

<http://www.rozbrat.org/informacje/poznan/4412-poznaniacy-przeciwko-myliwym-happening-na-targach-mylistwa-i-strzelectwa> – dostęp na dzień 20.12.2016

<http://www.strefaagro.gloswielkopolski.pl/galeria/polowanie-wigilijne-pod-ostrzalem> – dostęp na dzień 20.12.2016

https://www.facebook.com/pg/Poznaniacy-Przeciwko-My%C5%9Bliwym-904637379583425/about/?ref=page_internal – dostęp na dzień 20.12.2016

Summary. No to hunting in Puszcza Zielonka! Case study of a conflict between hunters and members of local community. In the past, hunting was a way of getting food, clothing, jewellery and tools needed in agriculture. Nowadays, a hunter is a person who hunts in accordance with legal and ethical rules. However, on Internet websites, hunters are often pictured as greedy killers and hunting is shown as a mere sport and a way of entertainment. This false image of a hunter is most common among members of urban communities. In 2015 on the grounds of Łopuchówko and Babki Forest Districts, anti-hunting associations (anarchists) started cutting down watchtowers and disturbing a drive hunting. It even came to anti-hunters slandering local hunters in social media. In February 2016, a debate took place at the Dziewicza Góra Forest Education Centre. Different parties of the conflict were represented by: local farmers, members of the local community, foresters and anarchists. The debate has presented several issues the hunters need to address on suburban forest areas of high tourist intensity.

Key words: game management, Puszcza Zielonka, Poznaniacy Przeciwko Myśliwym (Poznań Against Hunters), hunting club